

έξω

έξω κ. όξω, επίρρ. [<αρχ. ἔξω], έξω. **1α.** που βρίσκεται εκτός του χώρου που θεωρούμε ως σημείο αναφοράς, που τοποθετείται σε άλλο εξωτερικό σημείο: «για κοίτα έξω απ' το παράθυρο, ποιος είναι αυτός που φωνάζει; || το βράδυ θα φάμε με τη γυναίκα μου έξω || πού θα πάτε εκδρομή; -Δεν ξέρω, κάπου έξω». **β.** μακριά: «έξω απ' αυτόν τον άνθρωπο, γιατί είναι μεγάλος απατεώνας». (Λαϊκό τραγούδι: *έξω απ' άδικο κι από κακιά γυναίκα, αυτά τα δυο μου καταστρέψαν τη ζωή κι έχω καεί, αχ έχω καεί*). **2.** (γενικά) η ξένη χώρα, το εξωτερικό: «σπουδάζει έξω». Θυμηθείτε τη φρ. του Κωνσταντίνου Καραμανλή: *έξω πάμε καλά*. **3.** ως πρόθ., εκτός, χωρία: «όλοι ήρθαν στο πάρτι έξω από σένα». **4.** με άρθρ. ουδ. στον εν. **το έξω**, ο χώρος έξω από το σπίτι σε σχέση με το εσωτερικό του σπιτιού: «δε λείει να συμμαζευτεί νωρίς στο σπίτι, γιατί δεν μπορεί να το χορτάσει αυτό το έξω». **5.** με άρθρ. αρσ. στον πλ. **οι έξω**, αυτοί που βρίσκονται εκτός ενός χώρου: «οι έξω φωνάζουν, γιατί θέλουν να μπουν κι αυτοί μέσα». **6.** με άρθρ. ουδ. στον πλ. **τα έξω**, οι εξωτερικές δουλειές: «έχω πάρει έναν πιτσιρικά για τα έξω του γραφείου»· βλ. και φρ. απέξω. (Ακολουθούν 99 φρ.)·

- αν δεν πέφτω έξω, αν κρίνω σωστά, αν δεν κάνω λάθος: «θα πρέπει να υπηρετούσαμε μαζί στο ναυτικό αν δεν πέφτω έξω || αν δεν πέφτω έξω, θα πρέπει να είναι πολύ ακριβός αυτός ο πίνακας», Συνών. *αν δε γελιέμαι*·

- απ' έξω, **α.** εξωτερικά: «απ' έξω φαίνεται καλό σπίτι, αλλά δεν ξέρουμε πώς είναι από μέσα». **β.** λέγεται για οτιδήποτε κατέχουμε πολύ καλά ή είμαστε άριστοι γνώστες του: «τ' αποτελέσματα των αγώνων τα ξέρει απ' έξω, για ρώτα τον όμως τίποτε άλλο, να δεις τι κοτσάνες θα σου αμολήσει! || όλους τους τραγουδιστές τους ξέρει απ' έξω». Συνήθως της φρ. ακολουθεί το κι ανακατωτά (βλ. λ.)·

- απ' έξω κι ανακατωτά, βλ. λ. [ανακατωτά](#)·

- απ' έξω κούκλα κι από μέσα πανούκλα, βλ. λ. [κούκλα](#)·

- απ' έξω μπέλα μπέλα κι από μέσα κατσιβέλα, βλ. λ. [κατσιβέλος](#)·

- απ' έξω φιγούρα κι από μέσα λιγούρα, βλ. λ. [φιγούρα](#)·

- από μέσα κοιμάσαι ή απ' έξω; βλ. λ. [κοιμάμαι](#)·

- βγάζω έξω, βλ. φρ. *στέλνω έξω*· βλ. και φρ. *τον βγάζω έξω*·

- βγαίνω έξω, βγαίνω έξω από το σπίτι με σκοπό την αναψυχή ή για να πάω να διασκεδάσω: «κάθε Σάββατο βράδυ βγαίνω έξω με την οικογενειά μου»·

- βρίσκεται έξω απ' την πόρτα μου, (σου, του κ.λπ.), βλ. λ. [πόρτα](#)·

- γίνομαι έξω φρενών, βλ. λ. [φρένες](#)·

- γυρίζω το μέσα έξω (για ρούχα), βλ. λ. [μέσα](#)·

- δοκάρι κι έξω (ενν. πάει η μπάλα), βλ. λ. [δοκάρι](#)·

- είμαι απ' έξω, βλ. φρ. *είμαι απέξω*, λ. [απέξω](#)·

- είμαι έξω απ' τα νερά μου, βλ. λ. [νερό](#)·

- είμαι έξω απ' το παιχνίδι, βλ. λ. [παιχνίδι](#)·

- είμαι έξω φρενών, βλ. λ. [φρένες](#)·

- είμαι σαν το ψάρι έξω απ' το νερό, βλ. λ. [ψάρι](#)·

- είναι έξω απ' την πόρτα μου, (σου, του, κ.λπ.), βλ. λ. [πόρτα](#).
- είναι έξω καρδιά, βλ. λ. [καρδιά](#).
- είναι στα μέσα και στα έξω, βλ. λ. μέσα.
- έμαθε το μάθημα απ' έξω, βλ. λ. [μάθημα](#).
- έμαθε το ποίημα απ' έξω, βλ. λ. [ποίημα](#).
- έξω απ' το χορό πολλά τραγούδια λένε, βλ. λ. χορός.
- έξω από δω! (ενν. από αυτό το χώρο που βρισκόμαστε) ή έξω από μας! (ενν. που είμαστε τώρα συγκεντρωμένοι εδώ), ευχή να μη συμβεί ποτέ σε μας αυτό το κακό για το οποίο κουβεντιάζουμε τώρα: «έπασε φωτιά το σπίτι του κι έγινε στάχτη, έξω από δω || κόλλησε μια πολύ σπάνια αρρώστια, έξω από μας». Συνών. *μακριά από δω! // μακριά από μας! // Θεός φυλάξει!*
- έξω από κάθε αμφιβολία, βλ. λ. αμφιβολία.
- έξω από μας, βλ. φρ. *μακριά από μας*, λ. *μακριά*.
- έξω έξω, στο χείλος, εντελώς στην άκρη: «τ' άφησε έξω έξω στο παράθυρό του και με το πρώτο αεράκι έπεσε στο δρόμο».
- έξω κάνει φαρμάκι, βλ. λ. φαρμάκι.
- έξω ντέρτια! βλ. λ. ντέρτι.
- έξω ντέρτια και καημοί! βλ. λ. ντέρτι.
- έξω φτώχεια! βλ. λ. [φτώχεια](#).
- έξω φτώχεια και καημοί! βλ. λ. [φτώχεια](#).
- έξω φτώχεια και καλή καρδιά! βλ. λ. [φτώχεια](#).
- έξω τα καλοκαίρια, βλ. λ. [καλοκαίρι](#).
- έπεσαν έξω τα καράβια σου; ή έπεσαν τα καράβια σου έξω; βλ. λ. [καράβι](#).
- έπεσε έξω, απέτυχε στη δουλειά του, χρεοκόπησε: «μπλέχτηκε με μια δουλειά που δεν την ήξερε κι έπεσε έξω».
- έπεσε έξω η δουλειά ή έπεσε η δουλειά έξω, βλ. λ. [δουλειά](#).
- έπεσε έξω το καράβι ή έπεσε το καράβι έξω, βλ. λ. [καράβι](#).
- έρχομαι απ' έξω, βλ. λ. [απέξω](#).
- ζω έξω, είμαι κάτοικος εξωτερικού: «το καλοκαίρι έρχομαι στην Ελλάδα για διακοπές κι όλο τον υπόλοιπο χρόνο ζω έξω».
- θα του το πω (απ') έξω (απ') έξω, βλ. φρ. *θα του το πω απέξω απέξω*, λ. *απέξω*.
- θα του το φέρω (απ') έξω (απ') έξω, βλ. φρ. *θα του το φέρω απέξω απέξω*, βλ. λ. [απέξω](#).

- κλειδώθηκα έξω, βλ. φρ. κλείστηκα έξω·
- κλείστηκα έξω, δεν πήρα φεύγοντας από το σπίτι μου τα κλειδιά της εξώπορτας ή τα έχασα κάπου και δεν μπορώ να μπω μέσα: «έχασα τα κλειδιά μου και κλείστηκα έξω, γι' αυτό ειδοποίησα έναν κλειδαρά να 'ρθει να μου ανοίξει την πόρτα»·
- μ' αφήνουν έξω απ' το χορό, βλ. λ. χορός·
- μ' έβγαλε έξω, βλ. φρ. με πέταξε έξω·
- μ' έριξε έξω, ήταν υπεύθυνος για την οικονομική μου αποτυχία: «μ' έριξε έξω με τις απίθανες συμβουλές του». (Λαϊκό τραγούδι: κι εγώ δεν σακουλεύτηκα, σα μάγκας, να προσέξω, πως είσαι παραδόπιστη και θα **με ρίξεις έξω**)·
- μαθαίνω απ' έξω (κάτι), αποστηθίζω: «μαθαίνω απ' έξω το μάθημά μου || έμαθα απ' έξω το ποίημα || έμαθε απ' έξω αυτά που του πρότειναν να καταθέσει στο δικαστήριο»·
- με πέταξε έξω, **α.** (για δουλειές, επιχειρήσεις) δεν κατάφερα να τη χειριστώ κατάλληλα και με χρεοκόπησε: «δεν την ήξερα καλά τη δουλειά και με πέταξε έξω». **β.** (για στροφές ή αυτοκίνητα) με έβγαλε από την κανονική πορεία μου, με έβγαλε από το δρόμο: «ήταν τόσο κλειστή η στροφή, που με πέταξε έξω || πάτησα απότομα δυνατό φρένο και με πέταξε έξω»·
- μένω έξω, βλ. φρ. ζω έξω·
- μένω έξω απ' το χορό, βλ. λ. χορός·
- μέσα έξω, βλ. λ. μέσα·
- μια κι έξω, **α.** με την πρώτη φορά, με την πρώτη προσπάθεια: «μ' αρέσει να συνεργάζομαι μαζί του, γιατί του λες μια κουβέντα και την πιάνει μια κι έξω». **β.** για πρώτη και τελευταία φορά, οριστικά: «στο λέω μια κι έξω, αν δεν είσαι εντάξει, μην ξανάρθεις αύριο στη δουλειά». **γ.** (για παιχνίδια ή άλλες αθλητικές αναμετρήσεις) σε μια και μοναδική αναμέτρηση από την οποία αναδεικνύεται και ο νικητής: «παίξαμε ένα τάβλι μια κι έξω και με νίκησε || η ποδοσφαιρική συνάντηση της Κυριακής για το κύπελλο είναι μια κι έξω για τις δυο ομάδες»· βλ. και φρ. μια και καλή, λ. καλός·
- μιλώ έξω απ' τα δόντια, βλ. λ. [δόντι](#)·
- μιλώ έξω απ' το στόμα, βλ. λ. [στόμα](#)·
- μου βγαίνει ο κώλος απ' έξω (απ' όξω), βλ. λ. [κώλος](#)·
- μου βγαίνει ο πάτος απ' έξω (απ' όξω), βλ. λ. [πάτος](#)·
- μου βγήκαν τα μάτια απ' έξω (απ' όξω), βλ. λ. [μάτι](#)·
- μου έδωσε της ελιάς τα μέσα και του καρυδιού τ' απ' έξω, βλ. λ. ελιά·
- μου πέταξε βυζί έξω, βλ. λ. βυζί·
- μου πέταξε μπούτι έξω, βλ. λ. μπούτι·
- να πας στον έξω από δω! βλ. φρ. να πας στον εξαποδώ! λ. εξαποδώ·
- νιώθω σαν το ψάρι έξω απ' το νερό, βλ. λ. [ψάρι](#)·

- ξέρει το μάθημα απ' έξω, βλ. λ. [μάθημα](#).
- ο έξω από δω, βλ. λ. [εξαποδώ](#).
- ο έξω ελληνισμός, οι Έλληνες που είναι διασκορπισμένοι ανά την υφήλιο: «ο έξω ελληνισμός έχει πάντα στραμμένο το βλέμμα του στη μητέρα πατρίδα».
- ο έξω κόσμος, βλ. λ. κόσμος.
- πάω έξω, βλ. φρ. φεύγω έξω.
- πέφτω έξω, **α.** κάνω λάθος σε μια πρόβλεψη, σε έναν υπολογισμό μου, υπολογίζω λάθος κάποιον ή κάτι: «ξανοίχτηκα στη δουλειά, γιατί υπολόγιζα πως θα με βοηθήσουν οι φίλοι μου, αλλά έπεσα έξω, γιατί, όταν τους ζήτησα βοήθεια, κανείς δε με βοήθησε». (Λαϊκό τραγούδι: *ό,τι ζητούσε ήταν δικό της, σε κάθε πόνο εγώ γιατρός της, με μια γυναίκα είπα να μπλέξω κι έπεσα έξω, έπεσα έξω // για κοίταξε, βρε πλάση, και τώρα δώσε βάση, αν έχω στο κορίτσι **όξω πέσει**. είναι στις χίλιες πρώτη, και ρώτα και το Χιώτη· θαρρείς και το λαχείο μου 'χει πέσει*). **β.** κάνω λάθος κινήσεις και οδηγώ μια υπόθεση, μια δουλειά ή μια επιχείρηση σε άσχημο δρόμο, στην αποτυχία: «από τότε που έπεσε έξω με το νέο είδος που έριξε στην αγορά, έχει πάρει την κατηφόρα και βάζει το ένα χρέος πάνω στο άλλο». (Λαϊκό τραγούδι: *έπεσα έξω, έπεσα έξω και συλλογιέμαι πώς θα ξεμπλέξω*). **γ.** (για πλοία) προσκρούω στην ακτή, ναυαγώ στην ακτή: «λόγω της σφοδρής θαλασσοταραχής, το πλοίο έπεσε έξω».
- πέφτω έξω στους λογαριασμούς μου, βλ. λ. [λογαριασμός](#).
- πληρώνω μια κι έξω, πληρώνω τους μετρητοίς: «ό,τι αγοράζω, το πληρώνω μια κι έξω κι ησυχάζω».
- ρίχνω έξω τη δουλειά, βλ. λ. [δουλειά](#).
- ρίχνω έξω το καράβι, βλ. λ. [καράβι](#).
- στέλνω έξω, εξάγω: «εδώ και χρόνια στέλνει έξω φρούτα || είναι η πρώτη χρονιά που στέλνει έξω φρούτα».
- στέλνω έξω (κάποιον), στέλνω στο εξωτερικό κάποιον: «έστειλε έξω το γιο του να σπουδάσει».
- τα λέω έξω απ' τα δόντια, βλ. λ. [δόντι](#).
- τα λέω έξω απ' το στόμα, βλ. λ. [στόμα](#).
- της πέταξα τα μάτια απ' έξω, βλ. λ. [μάτι](#).
- της (του) πέταξα τα παπούτσια έξω απ' την πόρτα, βλ. λ. [παπούτσι](#).
- το ξέρω (το γνωρίζω, το 'μαθα) απ' έξω κι ανακατωτά, βλ. λ. [ανακατωτά](#).
- το πήγα μια κι έξω, τελείωσα μια εργασία ή έφτασα στο τέλος μιας πορείας χωρίς να κάνω καμιά διακοπή: «άρχισα το σκάλισμα του κήπου το πρωί και λίγο πριν το μεσημέρι είχα τελειώσει, γιατί το πήρα μια κι έξω || Αθήνα Θεσσαλονίκη το 'κανα σε τέσσερις ώρες, γιατί το πήγα μια κι έξω».
- το πήρα μια κι έξω, (για αγορά προϊόντων) το πλήρωσα τους μετρητοίς: «αγόρασα ένα πλυντήριο και το πήρα μια κι έξω»· βλ. και φρ. το πήγα μια κι έξω.
- το ρίχνω έξω, παύω να ενδιαφέρομαι για σοβαρά πράγματα ή για τη δουλειά μου, αποβάλλω κάθε κακή σκέψη που με βασανίζει και επιδίδομαι στις διασκεδάσεις: «απ' τη μέρα που πέθανε ο συνεργάτης του στα καλά καθούμενα από καρδιακό, πανικοβλήθηκε ο καημένος, γι' αυτό το 'ριξε έξω και δε στενοχωριέται για τίποτα». (Τραγούδι: *όταν ακούς τα ταμ τα μέσ' στο μπαγιάδι να χτυπούν οι στενοχώριες σου όλες φεύγουν και περνούν. Έρωσ κρασί και χορός αυτά είν' όλη η ζωή, γι' αυτό ας **το ρίξουμε έξω** μέχρι το πρωί*).

- τον βγάζω έξω, **α.** του κάνω έξωση: «αυτό το μήνα τον βγάζει έξω, γιατί θα χρειαστεί το διαμέρισμα για την κόρη του που παντρεύεται». **β.** τον αποβάλλω, ιδίως από έναν κλειστό χώρο: «επειδή έκανε φασαρία, ο καθηγητής τον έβγαλε έξω απ' την τάξη». **γ.** (γενικά) αποβάλλω κάποιον από μια ομάδα, δεν υπολογίζω στη συμμετοχή του, τον αποκλείω: «επειδή ήταν ντεφορμέ, ο προπονητής τον έβγαλε έξω απ' την αποστολή». **δ.** τον αποφυλακίζω: «πότε τον έβγαλαν έξω;»
- τον βγάζω έξω απ' το παιχνίδι, βλ. λ. [παιχνίδι](#).
- τον έχω στα μέσα και στα έξω, βλ. λ. μέσα.
- τον κάνω έξω φρενών, βλ. λ. [φρένες](#).
- τον ξέρω (τον γνωρίζω, τον έμαθα) απ' έξω κι ανακατωτά, βλ. λ. [ανακατωτά](#).
- τον πετώ έξω, του κάνω βίαια έξωση και γενικά τον διώχνω βίαια από ένα κλειστό χώρο: «επειδή του χρωστούσε οχτώ νοίκια, τον πέταξε έξω || επειδή έκανε φασαρία, ο καθηγητής τον έπιασε απ' τ' αφτί και τον πέταξε έξω».
- τον ρίχνω έξω, τον καταστρέφω οικονομικά, τον χρεοκοπώ: «ο διαχειριστής που είχε προσλάβει, βγήκε μεγάλη μάρκα και τον έριξε έξω τον άνθρωπο».
- του βγάζω τον κώλο απ' έξω (απ' όξω), βλ. λ. [κώλος](#).
- του βγάζω τον πάτο απ' έξω (απ' όξω), βλ. λ. [πάτος](#).
- του τα 'πα έξω απ' τα δόντια, βλ. λ. [δόντι](#).
- τους βγάζω έξω, (για οικογένειες) δε δέχομαι την ανανέωση του μισθωτηρίου συμβολαίου για το σπίτι που τους νοικιάζω: «τους βγάζω έξω απ' το διαμέρισμα, γιατί παντρεύω την κόρη μου και θα μείνει η ίδια με τον άντρα της».
- τους πετώ έξω, (για οικογένειες) με κάποιο ένδικο μέσο διακόπτω το μισθωτήριο συμβόλαιο για το σπίτι που τους νοικιάζω: «είχαν να με πληρώσουν νοίκια πέντε μηνών, οπότε κι εγώ τους πέταξα έξω».
- τρώω έξω, τρώω στο εστιατόριο: «επειδή είμαι εργένης τρώω έξω».
- φεύγω έξω, πηγαίνω στο εξωτερικό: «δεν πρέπει να ξεχάσω το διαβατήριό μου, γιατί το βράδυ φεύγω έξω με τ' αεροπλάνο».
- φτύς' τα έξω; βλ. λ. [φτύνω](#).